

BOGDAN SUCEAVĂ

Éjszaka valaki meghalt érted

(RÉSZLET)

A 200-as terem ablakai az Edgar Quinet és az Akadémia utca kereszteződése felé nyílnak. Nincs rajtuk se zsalu, se függöny. Ha ebben a teremben vagy, messziről kiszúrhat bármilyen éjszakai megfigyelő, akár az Union Hotelből, akár az Építészmérnöki Kar északi szárnyából vagy az út túloldalán álló fin du siècle épületek bármelyikéből. Vajon volt itt valaki? Ki lehetett ez az árnyék, akinek érzem, vagy talán csak elképzelem a jelenlétét.

Körbesétálok, másra gondolok. Mi lenne, ha az épület valamelyik átvizsgálásakor a következő percekben összetévesztenének ezzel az éjszakai látogatóval?

Összerezzenek. Visszahúzódok. Ebből a teremből remekül látszik Bukarest. Mit csináltál itt az éjjel, ellenség? Lőtted a tömeget? Hol a fegyvered? Komolyan, milyen lenne arra ébredni, hogy ilyesmit kérdez tőlem valami forradalmi bizottság? Milyen lenne?

Eszembe jutott, hogy ugyanez volt a benyomásom arról a szobáról is, ahol a régi egységemben a pártbizottság székelt. Az ablak arra a hatalmas térre nyílt, amelyen, immár tudtam, négyezer katona tud felsorakozni, és ez a látvány azt az érzést keltette az emberben, hogy a haza egész hadereje ott áll előtte. Mert ha az összes újonc, az összes tiszt és altiszt, az operatív egységek minden tagja összegyűlt volna ott, a gyakorlótéren, úgy éreztük, az lett volna a legnagyobb haderő Bukarest környékén, olyan, amelyik simán elfoglalhatta volna az egész várost. Nem tudom, mások mennyire voltak kiképezve az ilyesmire, mi biztos nem voltunk, annyira lefoglalt bennünket a katonai parádékon való díszlépés gyakorlása, a kórusművek kitartó éneklése, a mosdókagylók súrolása, a falak festése és a vécépucolás. De azt mondták, hogy *képesek lennénk rá*. Elterjedt az a vélemény, hogy ez lehetséges. Az a gondolat pedig, hogy *létezik* ilyen erő a Főváros közvetlen közelében, ez a gondolat a vérünkbe vált. A parancsnokaink katonai díszszemlék iránti rajongása egyszerűen olyan katonai összefüggést fejezett ki, melynek csapdájába könnyen beleestek az avatatlanok. A magyarázat valahogy így hangzik. Ha tökéletesen masírozó csapatot látsz, amelyik úgy lép, mint a Wehrmacht csapatai Párizsban, ez a hivatásosok fejében azt jelenti, hogy az illető csapat háborús körülmények közt is kifogástalannak bizonyul majd. Mikor látod, hogy csapkodják a mellüket a katonák, hogy emelik a jobb lábukat rugalmasan megnyújtva a díszlépést, azt képzeled, egy ilyen csapat bármilyen ellenfélt megsemmisít, nyílt mezőn vagy erdőben, városi összecsapásban vagy éjszakai

harcban egyaránt. A katonai igazság azonban más, a román hadsereg esetében legalábbis: azok a szépfűk, akik úgy masíroznak, mint holmi parolis topmodellek, mást nem tudnak, nem képesek rá, sosem is tanították őket másra. Senkivel nem tudnak harcolni, díszkatonák csupán. Harci kiképzésük gyenge és felületes, legjobb esetben formálisnak mondható. Még a politikai ideológia képzésük is zéró, mert senki nem tudta, mit is akar a Nicolae Ceaușescu elvtárs újító víziójában a román rögválóságon átszűrt marxista-leninista elmélet. Következtetésképpen a román kommunista párttal szemben elvárt odaadásuk ugyancsak nulla. Az egész csupán szófosásnak számított, senki nem hitt benne. Így aztán, amikor bekövetkezett a döntő óra, senki nem állt készen arra, hogy energikusan harcba szálljon a szocializmus ügyéért. A băneasai csapatok biztos nem. Gyöngye katonai kiképzés, elégtelen politikai felkészítés – mivel maradt az ember kilenc hónap katonai szolgálat után? Mi az, amit ott nagyon jól csináltak?

Az alapigazság, amit az ember a hadseregben megtanul az, hogy a világon vannak gazemberek, és ezeknek aláírási joga lehet a lőszerosztásnál, eset és helyzet függvényében parancsolgathatnak, pontosabban parancsokat üvölthetnek. A civil életben is megvannak ugyanennek az igazságnak a különböző változatai. Nézed, hogy füstöl kint a város, és erre gondolsz. Katonai tapasztalataid azzal a felfedezéssel is gyarapodnak, hogy lehetséges utcai harcokat szimulálni a gyakorlótéren és gerillataktikákat a sűrű erdőben, hogy egy épület festését el is lehet fuserálni, és kellően feszült helyzetben egy egész szakasz eltűnését is el lehet játszani. Én megtettem. Nem is volt nehéz, legalábbis nekem úgy tűnt. Erre a jelenetre utalt Pofa, miközben az ablakot őriztük, és a Sampdoria meccset emlegette.

A bűvészmutatványt az a menedék tette lehetővé, amelyet a pártbizottság irodájában fedeztem fel. A helyiség ablakai délre, délnyugatra néztek, az egység egyetlen más ablaka sem nyílt ebbe az irányba. Az ablak alatt hatalmas, huszonnégy elemből álló fűtőtest volt felszerelve. Az ablaknak súlyos, tömör vasból készült fémkerete volt. A fenti, földrajzi jellegű megfigyelésnek köszönhetően támadt az az ötletem, hogy ez az ablak voltaképp a természet anyánk által kiötlhető legérdekesebb tévéantenna. Végső soron, ha már lapátoltuk a havat a bukaresti Victoria focicsapatnak, ha már figyelemmel kísértük a szurkolók gyakorlását az olasz óriás, a Sampdoria Genova elleni meccsre, miért ne nézhetnék meg a KEK-döntőt? A Dinamót a negyedöntőkben kiejtette a Sampdoria, és az olasz csapat, amelyben Gianluca Vialli játszott úgy, mint egy isten, a Barcelonával csapott össze a döntőben, amely csaknem ugyanazzal a csapattal állt ki, amellyel a Steaua küzdött a nagyszerű, 1986-os döntőben. Maximális kíváncsisággal vártuk tehát a Barcelona–Sampdoria meccset. Fogadásokat kötöttünk, amilyen nagy szakértők voltunk mind. Borra, cigire, csokira és órségidőre lehetett fogadni. Különbőféle viccek születtek. Előkészületeket tettünk, hogy a tévékészülék behozza a bolgárokat hozzánk, a hálóba. Aztán hirtelen, a reggeli jelentéstételnél, miután hivatalosan

átvette a huszonnégy órára egységyszolgálatot teljesítő tiszt karszalagot, Iftodi hadnagy odalépett a szakaszunkhoz és azt mondta:

Azt hiszem, tudjátok, hogy a román hadseregben nem nézünk külföldi tévéadókat. Fontos parancs ez, amit a pártgyűléseken írtak elő a tisztjeinknek. Szolgálatos tisztként az én felelősségem megbizonyosodni arról, hogy minden alegység betartja ezt a szabályt. Nem akarok hallani ellenvetést. Tudom, milyen meccs lesz ma a tévében. Én sem fogom látni, ti sem látjátok.

Hú, hogy az ördög vigye el! Az egészben az volt a legrosszabb, hogy ez az ideges kis emberke sosem viccelt. Minden szava megfontoltnak tűnt. Itt nincs alku. A román hadsereg programja másodpercre pontosan 21:30-ra takarodót ír elő. A meccs 21:15 kor kezdődik. Eszetekbe ne jusson, ezt mondta.

Elhatároztam, hogy én csak azért is megnézem a meccset, és nem én voltam az egyetlen. Ebéd utáni szieszta alatt visszaküldtek minket a hálóba takarítani. Odaléptem az asztalhoz, és levetett zubbonyal, csak úgy világoskék ingben beszélni kezdtem. Elmondtam a bajtársaknak, hogy a tévénk be tudja hozni a Bolgár Televízió adását, ha este, csöndben átvisszük a pártbizottság termébe, ahova nekem van kulcsom, Iftodi hadnagnak viszont nincs. Antennaként a fűtőtesthez kötjük a készüléket. És mi lesz Iftodival? Nyilván keresni fog. Azt nem tudom, de a meccset megnézzük.

Öt után, mikor a hivatások hazamennek, miénk az egység. Igazából két tiszt marad: a szolgálatos és az állandó. Aznap este Dumiteana őrnagy adta az állandó szolgálatot, akit nem érdekeltek az ilyen csip-csup dolgok, ahogy maga mondta, megszámlálhatatlanul sokszor. Ő jóindulatú. Ami Iftodit illeti, ő már bonyolultabb eset.

Vacsora után rögtön visszamentem a hálóba és körbekérdeztem, ki akarja látni a meccset, figyelmeztetve a társaimat, hogy ez a művelet rendelkezik némi kockázattal. Módszeresen végigkérdeztem előbb az egyes, majd a kettes háló lakóit. Tizenhat érdeklődő akadt. De ugye tudjátok, hogy ebből cirkusz lehet? Persze alternatív számítás is van, mármint a cirkusz kapcsán, mégis mit tud tenni egy kis, katonaiskolából alig szabadult hadnagyocska? Ugyan már!

De mégis.

Kilenc óra öt perckor lábujjhegyen osonva átvittem a tévét a folyosón, Cristi pedig ott várt a pártbizottság termének nyitott ajtajában. Bekapcsoltuk, a hangot lenémítottuk. Beszereltük a tizenegy elemből álló antennát a szoba közepére, a kapitány íróasztalára. Az antenna és az ablak vaskerete közé kihúztunk egy jó erős rézdrótot. Gond nélkül bejött a Bolgár Tévé, a szokásos bolhákkal, amelyek minden műsort megmérgeztek, de amelyeket már megszoktunk. A 82-es spanyolországi focivébé óta, vagyis az első olyan óta, amit nem közvetített a Román Televízió, csak ilyen formában láttuk a meccseket. Kilenc óra tíz perckor visszatértem a hálóba. És kiadtam a parancsot, gyertek, most, egyenként, osonás a mosdóba, mars! Mind a tizenhatan elindultak a

mosdó felé, de ahogy az ajtóhoz értek, balra kanyarodtak egyenesen a pártbizottság irodájáig. A sötétben kinyílt az ajtó, majd becsukódott utánuk. Egyik a másik után, mind bementek, utolsónak maradtam én. Negyed 10-kor bezártam magam után az ajtót. Leültünk a szőnyegre. A zöld lábtörlőt felcsavartuk, és betöltöttük vele a küszöb feletti nyílást, nehogy a tévé ajtó alatt kiszűrődő, ezüstös fénye eláruljon bennünket. A hangot egy pillanatra sem húztuk fel.

Csodásan indult a meccs. Eltekintve azoktól a nyamvadt bolháktól, remekül lehetett látni. A fém ablakkerethez, fűtőtesthez kötött antenna kiváló képminőséget biztosított. Andoni Zubizarreta a Barcelona kapujában olyan volt, mint az égi óceán polipja. A másik oldalon, egy sebész pontosságával Gianluca Pagliuca, a görbe orrával és kiugró állával, a kapus, aki méltó arra, hogy az olasz nemzeti válogatott kapuját védje. A Barcelona csatársorának közepén a józan, fantáziadús, bohókás Garry Lineker, a spanyol védelem közepén Alexanko, a büntető zóna őrtornya. A Sampdoria középvonala volt a leglátványosabb, ott volt a brazil Cerezo, a kreatív Dossena, harcra készen és kirobbanó formában. Hamar jön az első gól, az első öt percben, a szerencse vak istennője ma este a Barcelona pártján áll. Julio Salinas rúgta, aki ma este a 10-es mezét viseli. 1-0, és elkaptuk a gólt, két méterről fejelt a kapuba, miután a jobb szárnyon eredetileg az ördögi Lineker futott le. Ez aztán kicsalogatta az olaszokat a védelemből, ezentúl nem játszhattak olyan zártan, ahogy ők szeretnek. Hú, mi lesz itt! A Barcelona kispadján Johann Cruyff egyik cigiről a másikra gyűjt.

Ebben a pillanatban dörömbölnek az ajtón. Halljuk Iftodi hadnagy hangját:

Nyissátok ki, tudom, hogy ott vagytok! Azonnal nyissátok ki, különben hívom a katonai egység szolgálatos parancsnokát! Parancsmegtagadás és katonai szolgálat helyének elhagyása.

Intek a többieknek, hogy ne mocsanjanak.

Egy percet kaptok. Ha most kijösztek, csak az egység szintjén kaptok büntetést. Ha nem, a törvény és a katonai szabályzat értelmében a Parancsnokság előtt kell felelnetek.

Senki nem mozdul. Hallgatnunk kell. Elég erősnek kell lennünk ahhoz, hogy meg se mukkanjunk.

Igazság szerint kiráz a hideg attól, amit mond. Törvényekre hivatkozik.

Jól van. A katonai egység parancsnokával jövök vissza, ő majd elszámol veletek.

Azzal elmegy.

Hülyék vagyunk – mondja Pofa. Menjünk, adjuk meg magunkat.

A homlokán kiül a veríték. Tényleg fél Iftoditól, mert a hadnagy merev pillantása egyáltalán nem bizalomkeltő. Erre utalt vissza ott, a Geológia lépcsőin. Vagyis szerinte, ha elkaptak volna, nem kaptunk volna mind ugyanolyan büntetést, mert a román hadseregben nem voltunk mindannyian

egyenlőek. Egyesek inkább számítanak a haza fiainak, mint mások. Meg olyanok is vannak, akik egyáltalán nem fiai a hazának.

Döntő pillanat. Ahogy ott ülünk dermedten a szőnyegen. Aztán az észlelés különbsége.

Nem hiszem, hogy megteszi – mondom. Nem hiszem, hogy jelenthet a nagy egységnek anélkül, hogy előbb ne jelentene a saját feljebbvalójának, vagyis annak, aki a ma esti őrseget adja. Azt hiszem, csak akkor kellene kimenünk, ha Dumiteana őrnagy is megjelenik az ajtóban.

És akkor mihez kezdünk, ha Dumiteana őrnagy feltámad, és éppannyira érdekelni kezdi a valóság, mint azokon az estéken, amikor Crevedia csirkéket osztogat? Kiszámíthatatlan ember volt.

Mély csend. A Sampdoria támad, szöglettrúgás. Pofa suttogva kérdezi: Akkor miért mondta? Szerinted csak viccel?

Én ugyancsak suttogva:

Nem, nem viccel. A hatalmát próbálgatja. Ő is számítani akar. Hogy neki is legyen ereje. És egyedül olyankor van hatalma felettünk, amikor ő a szolgálatos tiszt.

Na, én nem maradok tovább. Megyek.

Négyen felállnak.

Bátorság! – biztatom őket.

Eldöntötték, kimennek. Pofa azt mondja:

Mennyi a hadseregben a börtönbüntetés azért, mert meccset néztél a bolgár tévében?

Nem, nem volt vicces.

Megnyílik az ajtó, nyikorog, mint egy Hitchcock filmben. Négyen kimennek. Csoportban. Mekkora hiba, lamentálok a szőnyegen ülve. Ekkora biztonsági rést hagyni! Elkaphatja őket a folyosón. Még bújócskázás közben sem csinál az ember ekkora marhaságot!

Nem kapja el őket – súgja Cristi. – Iftodi lement, most jelenti Dumiteanának.

A következő öt percben dől el a sorsunk. Ha megjelenik Dumiteana, veszítettünk. Ha nem jön senki, akkor tudjuk, mit mondott Dumiteana a hadnagynak. Tényleg, mit is mondhatott neki? Talán csak annyit, hagyd őket békén! Képtelen voltam megfejteni ezt az embert, a kaszárnyában általában nem nagyon lehetett megbízni abban, amit egy-egy arc kifejezett. Lutri volt az egész, de olyan, amely számos tényezőtől függött. Iftodi bizonyára megszámolta, hányan maradtak a hálótermekben, és tudta, hányan vagyunk lent, a szobában: tizenhat térés plusz Cristi. Most már négygyel kevesebb. Mihez kezd, börtönbüntetést követel mindannyiunknak?

Halljátok – kérdi hirtelen Cristi –, kit is győzött le a Barcelona az elődöntőben?

Ez izgatott most bennünket? Ő megőrizte azt a hűvös nyugalmat, amelyen csak Clint Eastwoodnak volt a westernfilmjeiben. Pár nap múlva aztán kitéték a küldönci funkciójából. De akkor még nem tudta. Ahogy mi sem tudtuk.

Hogyhogy kit? – felelt Jóska. A C. SZ. K. A. Szófiát. Ezt még a csecsemők is tudják.

Kitört belőlünk a röhögés. Befogott szájjal röhögünk. Nem tudom, mi lehetett ebben olyan vicces, de titokban, karunkba rejtett szájjal röhögjük.

Jön a szünet. Még mindig egy-null.

Az ajtónál nem jelent meg semmiféle őrnagy.

Iftodi most bizonyára a diszpécserirodában habzik. Tudja, hogy még negyvenöt perce van, hogy in flagranti kapjon el bennünket.

Na, én is megyek – mondja Jóska. Mára elég. Már tudom, ki nyer: a Barcelona.

Jóska Bölöninek szurkol. Bölöni pedig legyőzte a Barcelonát.

Még ketten felállnak.

Marad egy maréknyi fanatikus. A felelőtlenek. A félelmet nem ismerők. Az ajtó becsukódik mögöttük, a lábtörlő visszakerül a helyére.

Lássuk tovább!

A második féldíj incidensek nélkül zajlott. A Barcelona második góljától eltekintve, természetesen, amelyikre a végén került sor, egy gyors ellentámadás eredményeként, amilyent csak a Steauánál lehet látni. A Sampdoria teljes csapattal támadott, és rések maradtak a védelemben. Egy ilyen résen tört át Rekarte a jobb hátvéd, aki a kifutó Pagliuca bal lábán emelte át a labdát. Cruyff úgy örvendett, mint aki most szabadul a bizonytalanság börtönéből. Mint az olyan ember, aki méltósággal fogadja a győzelmet. Rekarte kiélvezi a dicsőség pillanatát.

Nem várjuk meg a kupa átadását. Igazi szurkolóként tudjuk, hogy öt perccel a meccs vége előtt a legjobb elhagyni a stadiont.

Cristi, szedd le, kérlek, az antennát.

Hogyne. Semmi gond. Az antenna eltűnik.

Én fogom a sporttévét.

A többiek egyenként kimennek, és elindulnak először a mosdó felé, amely most stratégiai megállóhelyként szerepel az egyes és kettős háló felé vezető úton. Egyikük felmegy a lépcsőn, és int, mehetünk, a terep biztosított.

Mind átmegyünk.

A sporttévét a helyén, a vasszekrényen. Mit mondjak, alig két órát hiányoztunk. Tiszta eltűnés, tiszta David Copperfield.

Be az ágyba.

Tíz perc múlva csendben nyílik az ajtó, és a folyosói fényben feltűnik Iftodi hadnagy aprócska sziluettje. Keresztben hordja az övét, a karján ott a SZ. T., szolgálatos tiszt jelzésű piros karszalag. Lassan lépked, mint egy színész, aki a szkíta barbárok közt, a Pontus Euxinus partján sétáló Ovidiust alakítja. Odalép az ágyamhoz.

Ide figyelj! – mondja.

Felállok, egyenesen belépek a papucsomba. Egy méterre állunk egymástól a hálóterem sötétjében.

Azért, amit ma este tettél, nem úszod meg a börtönbüntetést. Mindegy, milyen protekciód van. Tudom, hogy a pártbizottság irodájában voltatok. A román hadsereg egy alegységét kivontad a programból. Megszervezted az engedetlenséget. A pártutasításokkal szembemenve külföldi tévéadó nézésére bujtogattál másokat. A román hadsereg katonája vagy, és kötelességed betűre betartani a belső szabályzatot. Nem érdekel, ki vagy, megmondom, mit csinálok én veled. Jelentést írok, és nem érdekel, hogy akarják eltussolni az ügyet, kitartok mellette.

Végigfutott a hideg a gerincemen. Tudtam, hogy nem viccel. Vigyázzba vágтам magam, és katonás hangon jelentettem:

Hadnagy elvtárs, az előfelvételis szakasz ma este mindvégig az alegység kijelölt hálótermeiben tartózkodott. Harminc tanú igazolhatja: 21:30-kor megvolt a takarodó, azóta az ön látogatásáig nem történt semmilyen jelentős esemény.

Meg se rezzen, hideg szemmel néz, alig tudom kivenni a szemét a félhomályban.

Akkor tehát én bolond vagyok, ugye?

Nézem, de nem felelek semmit. Ha a fronton lennénk, első vonalban, háborús körülmények között, ha rajta állna a dolog, kétség nem fér hozzá: lelőne. Érzem, hogy bármilyen erőszakos tette képes, és most egyedül az érdekli, hogy térdre kényszerítsen, hogy meghajoljak az ő katonai autoritása előtt. Ez az ember nem hiába végzett katonaiskolát. Nem véletlenül jött kinevezéssel a Parancsnokságtól. Ő itt karriert akar. Ő alkalmazni akarja a szabályzatot. Nincs élet a katonai szabályzaton kívül. És ő ezt az üzenetet akarja fennhangon képviselni. Ő megküzd ezért az ügyért.

Vagyis amit én az egység jelentésében írtam, az nem igaz?

Továbbra is mozdulatlanul állok. Hallgatag kőszobor. Érzem, hogy most számítja ki, milyen esélye van, ha ugyan nem számolta ki már korábban. Írjon jelentést, amiből aztán hatalmas botrány lesz, ami a Belügyminisztérium néhány tisztjének gyerekét is érinti, egy nagykövetfiút, néhány pártkader unokát. Ezt a protekciós szakaszt. Örület. Mégis, tudja, hogy igaza van. A törvény mindenkire vonatkozik. És van törvény, ugyebár? Én pedig tudom, hogy nincs igazam. Tudom, hogy vékonyka hazugságba kapaszkodom. Poftatlanságba.

Balra át, és mordul egyet:

Folytassátok!

Mintha terveztünk volna valamit. A többiek alvást szimulálnak.

Pofa felül és azt mondja:

Hülye vagy? Látod, mit csináltál? Még jobban felhúztad.

Suttogva felelem:

Nem gondoltam, hogy így reagál.

Hát hogy másként? Nem látod, hogy bolond? Ezzel a kis fasszal most mind megszívjuk.

Körülnézek, és azt mondom:

Számítok a szolidaritásokra. Megbízom bennetek. Mind a harmincan a hálóban voltunk, és aludtunk, mint a bunda. Tudjátok, mi lesz, ha csak egy is mást mond.

Azzal visszazuhantam a párnára, és nyomban elaludtam.

Másnap reggel mind a harmincan felkeltünk, megfordítottuk a matracot, hogy kiegyenesedjen benne a mélyedés, bevetettük az ágyunkat, és kivonultunk reggeli tornára. Iftodi hadnagy az órára tapadt szemmel figyelt bennünket. Pontosak voltunk. Térés kisangyalok. Hétkor Iftodi hadnagy átadta a szolgálatot Cojocarú hadnagynak. Az joviálisan mosolyogva közelebb lépett hozzánk, és miután meghallgatta a szakaszvezetők jelentését, azt mondta:

Ma képzés lesz. Semmi más. Nekem itt kell maradnom a laktanyában, pártgyűlés van, ti a klubhelyiségbe mentek tanulni.

Nem jelentett neki semmit. Tehát neki, ilyen hadnagy a hadnagyhoz alapon. De akkor kinek jelentette? Talán a ranglétra vonalán eggyel feljebb? Márpedig ha a parancsnoknak nem, akkor esetleg a kémelhárításban dolgozó tisztnek? Vagy pártvonalon? Vagy a kapitányhoz ment az írott jelentésével?

Tíz óra körül, mikor visszaért a városból az újságos csomaggal és az egység postájával, talákoztam Cristivel.

Ha Iftodi petárdája robban, én leszek az első, akit behívnak.

Miért te? Én vittem be a tévét.

Jó, jó, de hova? A pártbizottság irodájába. Ahol az én felelősségem rendet tartani. Az az én körletem. Meg a tiéd is, igen.

Mosolyogva néz a szemembe. Igaza van. Az ő sorsa is kockára van téve.

Az egész ügyről egy hangot sem hallani egész délelőtt. Délután ötig semmi. Egész nap úgy ültem, mint akinek ott lóg a feje felett a pallos. Következő este, mikor mi tizenhatan egyedül maradtunk a hálóban, Pofa megkérdezte:

Szóval nem jelentette?

A szemébe nézek. Kurtán felelek:

Csend van, ahogy látod.

Talán a párttitkárnak jelentette. Végül is az ő irodája volt. Én az ő helyében hozzá mentem volna.

Nem hallottam semmit.

Talán a titkosszolgálatnak szólt, és azon a vonalon indult el.

Ez is lehetséges volt. Erre is gondoltam. Valószínű, hogy a pontos információ több szintre is eljutott mostanig. Arra számítottam, hogy a titkosszolgálat tisztje akár a meccsen résztvevők valamelyikétől is értesült már a dologról. Vállalt vontam. A feszültségtől kissé fáradtan feleltem:

Fogalmam sincs, mi jár Iftodi fejében.

Az az igazság, hogy ha botrányt akart volna, igazi nyomozással, elég lett volna behívnia vagy két embert a szakaszból, lámpát fordítani a szemükbe, és azt mondani: na, térés közlegény, ide süss, a bajtársaid már mindent bevallottak, dalolj csak szépen te is, és írd alá, hogy volt, melyik gazember szervezte meg ezt a cirkuszt, hogy idegen hatalom tévéadóját néztétek, amikor Nyugatról közvetített egyenes adásban. Írd alá, de vigyázz, hogy az igazat mondd, mert ha nem, öttől hét évig terjedő börtönbüntetést kapsz hamis tanúskodásért, katonai törvényszék előtt állsz. És még a felvételiéről is lemaradsz. Gyerünk, beszélj, mert csak egyszer kérdezem, a másodikra mész is a dutyiba a zöldzubonyos szakaszvezető kíséretében. Egy ilyen szónoklat hallatán bárki megadta volna magát. De mégsem tette meg, Iftodi hadnagy nem jelentett, mert attól tartott, az egész ügyet, különféle szinteken elkenik. Nemcsak arról volt szó, hogy a szakasz tagjainak volt némi protekciója, ami önmagában már kézzelfogható és nagyon is szem előtt tartandó tény, hanem egy adminisztratív szinten alapvető kérdéstről: hogy akkor tehát ti, a 0396-os tisztek képtelenek vagytok kézben tartani egy csapat szaros térést, akik kapják magukat, és meglép az egész szakasz meccset nézni a pártbizottság irodájába? Elég elképzelni, mit szólna ehhez a tábornok, ha elé kerülne az ügy. Hát nem nevetséges az egész? Álljon meg a menet, azért ez mégsem bűntény, mintha mondjuk Szabad Európát vagy valami hasonló szörnyűséget hallgattak volna, ez csak egy meccs, egy rohadt meccs, az anyja picáját neki, hallod, Iftodi hadnagy, minek akarsz te cirkuszt csapni egy meccs miatt, amikor Magyarországon a kommunista párt kezéből kiesett a hatalom, Lengyelországban káosz van a Szolidaritás szakszervezet gazemberei miatt, amikor még a SZ.SZ.SZ. K.-ban sem úgy mennek a dolgok, mint régen, neked meg van kedved itt cirkuszolni a Barcelona–Sampdoria meccs miatt, amit három szédült légy látott egy ide-oda hurcolt tévékészüléken? Ébresztő, hadnagy elvtárs, hát nem látja, milyen nevetséges ez az egész? Vagy a parancsnok hangján, akit amúgy is frusztrált, hogy nem léptették elő, minekutána hülyét csinált magából a díszszemlén: te ökör, hát mit baszod itt az agyam azzal a hülye meccsel? Megöltek valakit? Megerőszakoltak valakit a pártbizottság irodájában? Akkor meg mi van?

Lehetséges forgatókönyv. Az ember így számol.

Így gondolkodik.

Így beszél.

Egyébiránt az élet ment tovább. Iftodi hadnagy pedig a fenti okok valamelyikéből kifolyólag nem szólt sehol egy szót sem. Valószínűleg nyugtalanabb volt, mint mi.

VALLASEK JÚLIA fordítása